

ארץ ישראל מאהבה

1

ונוכרה זאת הפרשה להודיע מעלת ארץ ישראל על כל הארצות לחיים ולמתים²². ועוד לקיים דבר ה' לאברהם להיות לו נחלה. (ג' כ"ג ע')

3

ונוכתבה זאת הפרשה להודיע חסדי השם עם אברהם שהיה נשיא אלהים בארץ אשר בא לגור שם והיחיד³⁵ וכל העם היו קוראין לו אדוני, והוא לא אמר להם כן שהיה שר וגדול, וגם בחייו קיים לו ואגדלה שמך והיה ברכה, ואשתו מחה ונקברה בנחלת ה'. ועוד כי רצה להודיענו מקום קבורת האבות באשר³⁶ אנחנו חייבים לכבוד מקום קבורת אבותינו הקדושים. ורבותינו אמרו³⁷ שגם זה מן הנסיונות של אברהם. שבקש מקום לקבור את שרה ולא מצא עד שקנה אותו.

(כ"ג ע')

5

וישב ביום ההוא עשו לדרבן שעיריה: ויעקב נסע סלתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סלת על-כן קרא שם המקום סנות: ויבא יעקב שלם עיר שקם אשר לא בארץ כנען בבואו מפרן ארם ויבן את-פני העיר: ויקן את-חלקת השדה אשר נטה-שם אהלו מיד בני-חמור אבי יצחק בממאה קשיטה: ויעבשם מזבח ויקרא-לו אל אלהי ישראל: ויסעו ויהי חמת אלהים על-הערים אשר סביבותיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב: (בראשית ל"ג, כ"ג-כ"ד... ל"ה, ה')

8

המשה קנינים נהג הקדוש ברוך הוא בעולמו ואלו הן הנהגות קצת שמים וארץ קצת אהרן אברהם קצת ישראל קצת אהרן בית המקדש קצת אהרן (אבות ו')

9

ויאמר קין אל הבל אחיו ויהי כהיותם כשדה— על מה היו מדיינים? אמרו: בואו ונחלוק את העולם. אחד נטל את הקרקעות ואחד נטל את המטלטלין. דין אמר: ארעת דאח קאים עליה— דיני [זה אמר: הארץ אשר אתה עומד עליה שלי הוא]. ודין אמר: מה דאת לביש— דיני. [זה אמר: מה שאתה לובש שלי הוא]. דין אמר: חלוק!— דין אמר: מרח! מתוך כך: "יוקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו". ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר: שניהם נטלו את הקרקעות, ושניהם נטלו את המטלטלין. ועל מה היו מדיינים? אלא זה אומר: בתחומי בית המקדש יבנה. וזה אומר: בתחומי בית המקדש יבנה, שנאמר: "ויהי כהיותם כשדה" ואין "שדה" אלא בית המקדש, דכתיב (מיכה ג, יב): "ציון שדה תחריש". ומתוך כך: "יוקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו". על חוה הראשונה היו מדיינים.

(בראשית-כ"ג, כ"ג)

2

ולא ידעתי טעם לדברי רבי אברהם שאומר להודיע מעלת ארץ ישראל לחיים ולמתים. ועוד לקיים לו דבר השם להיות לו נחלה, כי מה מעלה לארץ בזה כי לא יוליכנה אל ארץ אחרת לקברה, וכבר השם לאברהם על כל הארץ היה³⁸ ונתקיים רק³⁹ בזרעו.

(כ"ג ע')

4

ויקן את חלקת השדה אשר נטה שם אהלו וגו' בממאה קשיטה אמר ר' יודן בר סימון זה אהרן משלשה מקומות שאין אמות העולם יכולין להגות את ישראל לומר גזולים הן בנדבכם ואלו הן מערת המכפלה ובית המקדש וקבורתו של יוסף מערת המכפלה דכתיב (בראשית כג, טו) וישמע אברהם אל עפרון וישקל אברהם לעפרון בית המקדש דכתיב (דה"א כא, כה) ויבן דויד לארזן במקום וגו' וקבורתו של יוסף ויקן את חלקת השדה: יעקב קנה שקם (בראשית רבה ל"ג, ט')

6

וישא דויד את-עיניו וירא את-מלאך יהוה עמד בין הארץ ובין השמים וחרבו שלופה בידו נטויה על-ירושלם ויפל דויד והזקנים בסקים בשקים על-פניהם: ויאמר דויד אל-האלהים הלא אני אכרתו לכנות בשם ואני-הוא אשר-חטאתי והרע הרעותי ואלה העאן מה עשו יהוה אלהי תהי נא ידך בי וכבית אבי ובעקב לא לבנפתי: וכלאך יהוה אמר אל-יד לאבד לדויד כי יעלה דויד להקים ביבית ליהוה בגרן ארזן הובסי: ויעל דויד בדבר-יד אשר דבר בשם יהוה: ויעב ארזן וירא את-המלאך וארבעת בני עמו בתחבאים וארזן דש חטים: ויבא דויד עד-ארזן ונבט ארזן וירא את-דויד ונצא מן-הגרן וישתחו לדויד אפים ארצה: ויאמר דויד אל-ארזן הנה-דני מקום הגרן ואבנה-במזבח ליהוה בכסף קלא תנה לי ותעצר המגפר בעל דניס: ויאמר ארזן אל-דויד קחילך ועש אדע המלך הטוב בעיני דאה גרתי הקר לעלות והמורגים לענים והחטים למנחה הכל נתיני: ויאמר המלך דויד לארזן לא כייקנה אקנה בכסף קלא כי לא-אשא אש-רדך ליהוה והעלות עליה חנם: ויבן דויד לארזן במקום שקלי זהב משקל שש מאות: ויבן שם דויד ביבית ליהוה ויעל עלות ויזבחים ויקרא אליהוה ויענהו באש מן-השמים על מזבח העלה: ויאמר יהוה למלאך וישב חרבו אל-גדגה: בעת ההיא בראות דויד כייענהו יהוה בגרן ארזן הובסי ויזבח שם: ומשכן יהוה אשר-עשה משה במדבר ומזבח העולה בעת ההיא בכמה בגבעון: ולא-יקל דויד ללכת לפניו לדרש אלהים כי נבעת מפני הרב מלאך יהוה: ויאמר דויד זה הוא בית יהוה האלהים וזה-מזבח לעלה לישראל:

(זכרי היע"א, כ"ג, כ"ג-כ"ד)

7

(א) בראשית. אמר ר' יצחק לא היה צריך להתחיל את המורה אלא מהחדש הזה לכם (שמות יב ב), שהיא מזוה ראשונה שנזעוו ישראל, ומה טעם פתח בנראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים (תהלים קי"ו), שאם יאמרו אומות העולם לישראל לטעים אחס שכנשחם ארצות שבעת גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא הוא צראה ונחנה לאשר ישר צעינו צרצונו נחנה להם וצרצונו נטלה מהם ונחנה לנו: (ר"ע בראשית, ל"א)